

Hazret-i Ebubekir (ra.)

Asıl ismi Abdullah olan Hz. Ebubekir (ra.), Resûlullah Efendimizin (sav.) birinci halifesidir. Cahiliye devrinde bile mümtaz bir şahsiyete sahipti. Muhitinin en itibarlı, saygın ve dürüst insanlarından idi. Onun tek sevmediği şey putperestlikti. Bunun içindir ki, cahiliye döneminde bile evinde put bulundurmayan ve putlara secde etmeyen tek insandı.

Hz. Ebubekir (ra.) son derece iffetliydi, o zamanlarda bile behimi arzulara itibar etmeyen bir karakter taşıyordu. Ekser insanlar, **müşküllerini ona çözdürürlerdi.** Müdebbir ve hâkimdi; merkezî bir şahsiyetti. Şefkati itibariyle de müstesna idi.

“Teslimiyet sırrının en büyük dehası.” olan Hz. Ebubekir (ra.), daima Allah yanında makbul bir din olması gerektiğini düşünen, Habib-i Ekrem (sav.) İslâm dinine davete başlar başlamaz herkesten önce delil ve mucize istemeden iman eden müstesna insandır.

Nübüvvetten evvel ezeli ve ebedî bir nur ve hakikatin taharrisinde idi. Bu hakikati idrak edecek bir şuur ve kabul edecek bir fitrat taşıyordu. Aradığı ezeli esrarın anahtarlarının peygamberimizde olabileceğini hissetmişti. Hissettiğini bekledi ve buldu.

Risalet-i Muhammediye'yi ilk defa o tasdik etti. İlk Müslüman olma şerefini O aldı. İslamiyet'e, ikinci adamı oldu. Artık O her zaman ikinciydi. Sevr mağarasında da ikinciydi; hicrette de ikinciydi, sadakatte, ihlâsta, fedakârlıkta, feragatte da ikinciydi. Hayatında da, memmatında da o hep ikinciliği muhafaza etti.

Hz. Ebubekir Efendimiz (ra.) bütün harplerde Hz. Peygamberle (sav.) beraber bulunmuş ve O'nun yanında savaşarak bütün gücüyle O'nun (sav.) ve İslam dininin muhafazasına çalışmıştı.

Hz. Ebubekir'in (ra.) faziletleri sayılamayacak kadar çoktur, desek mübalâğa etmiş olmayız. Makam münasebetiyle bunlardan sadece birkaçını nazara vermekle iktifa edeceğiz.

1. Hz. Ebubekir'in (ra.) en mümtaz vasfı Allah'a bağlılık, marifet, muhabbet, teslim ve tevekkül gibi seciyelerde sair sahabelerin fevkinde olmasıdır. Bu hususu Peygamber Efendimiz (sav.) şöyle ifade buyurmuşlardır:

"Ebubekir'in imanı, bütün müminlerin imanlarının hepsi ile tartılsa, O'nun imanı ağır gelir."

İmam-ı Gazali Hazretleri İhya-u Ulûm'unda yukarıdaki hadis-i şerifi teyid eden şu hadisi de zikreder:

"Ebubekir sizin üzerinize namaz, oruç çokluğuyla üstün kılınmadı. Ancak kalbindeki marifetullah ile sizden üstün kılındı."

En büyük bir kemâl, en büyük bir fazilet olan bu iman üstünlüğünün keyfiyetini bizler layığıınca kavrayamayız. Ancak ilim, marifet, ibadet, güzel ahlâk, adalet, istikamet gibi kendi takdir sahamıza giren ve eserlerini müşahede ettiğimiz faziletlere bakıp hüküm verebiliyoruz.

Hız. Ebubekir'e (ra.) **"Sıddık"** unvanını kazandıran da yine bu üstün imanı idi. **Şöyle ki:**

Hız. Peygamber (sav.)miraçtan teşrif ettiklerinde, müşrikler bu hâdiseyi kabul etmediler ve kendi akıllarınca büyük bir delil bulduklarını zannederek, derhal Hız. Ebubekir Efendimizin yanına koştular. İçlerinde Ebu Cahil:

"İşittin mi? Muhammed şimdi ne söylüyor? Miraca çıktığından, bütün mahlûkatı gerilerde bırakarak Kavseyn makamına erdiğiinden ve Allah ile bizzat görüştüğünden bahsediyor." dedi. Bu sözler karşısında Hız. Ebubekir(ra.) ona;

"Bunu Hız. Muhammed mi (sav.) söylüyor?" diye sordu.

Ebu Cahil'in: *"Evet,"* demesi üzerene, Hız. Ebubekir (ra.):

"Öyle ise doğrudur. O'ndan (sav.) asla yalan sâdır olmaz." buyurdular.

İşte, zahirde tek bir cümle gibi görünen bu söz ve hüküm, hakikatte Allah ve Resulüne karşı sonsuz bir imanın tercümanı olmuş ve bu hâdise üzerine kendisi Sıddık unvanına kavuşmuştur.

Evet, bazen olur ki, zamanın bir saati hatta bir dakikası asırlardan daha kıymettar olur. O bir saat içinde bilmediğimiz nice âlemler vücuda gelir, bilmediğimiz nice nice âlemler konup geçer. Yıllarca ve asırlarca yapılamayan işler, bazen bir anda yapılır. Peygamber Efendimiz de (sav.) bir anda miraca yükseldi, birçok meratib-i kemalata kavuştu, bütün gayp âlemlerini müşahede etti.

Bütün ömrünü küfürde geçirmiş bir adam, bir anda **"La ilahe illallah**

Muhammed'ür-Resulullah" deyip iman etse ve hemen vefat etse, ebedi saadete mazhar olur.

"Nakl-i sahih ile haber veriliyor ki: Gazve-i Uhud'da veya Huneyn'de Şeybe bin-i Osman-el Hacebî -ki, Hazret-i Hamza, onun hem amucasını, hem pederini öldürmüştü- intikamını almak için gizli geldi. Tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın arkasından yalın kılıç kaldırdı. Birden kılıç elinden düştü. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona baktı, elini göğsüne koydu. Şeybe der ki: "O dakikada dünyada ondan daha sevgili adam bana olmazdı." İmana geldi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: "Haydi git, harp et!" Şeybe dedi: "Ben gittim, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm önünde harp ettim. Eğer o vakit pederim de rastgelseydi, vuracaktım."

"Hem Feth-i Mekke gününde Fedale namında birisi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına vurmak niyetiyle geldi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona bakıp tebessüm etti, **'Nefsinle ne konuştun?'** dedi ve Fedale için taleb-i mağfiret etti. Fedale imana geldi ve dedi ki: "O vakit ondan daha ziyade dünyada sevgilim olmazdı."[\[1\]](#)"

" Bazı olur bir nazar, fahmi elmas ediyor. Bazı olur bir temas, taşı iksir ediyor.

Bir nazar-ı peygamber, birdenbire kalbeder; bir bedevi-i cahil, bir ârif-i münevver.

Eğer mizan istersen: İslâm'dan evvel Ömer, İslâm'dan sonra Ömer..."

"Birbiriyle kıyası: Bir çekirdek, bir şecer... Def'aten verdi semer, o nazar-ı Ahmedî, o himmet-i Peygamber..."[\[2\]](#)

Hz. Ebubekir Efendimizin bir diğer lâkabı da **"Atik"** idi. Bir gün, Peygamber Efendimiz (sav.) Hz. Ebubekir'in (ra.) yüzüne muhabbetle bakmış ve **"Bu cehennem ateşinden azat olmuştur."** buyurmuşlardı. Kendisine Atik lâkabı bu hâdise üzerine verilmiştir.

2. Hz. Ebubekir Efendimiz'in (ra.) en büyük bir faziletlerinden biri de onun hakkında birçok ayetin nazil olmasıdır. Yani, O'nun faziletlerini Azîz ve Celîl olan Allah (cc.) ayetleriyle bizzat ifade buyurmuş ve kendisini şerefleştirmiş ve izzetlendirmiştir. Bu ayet-i kerimelerden dördünü mealen aşağıda takdim ediyoruz.

Hz. Ali Efendimiz (ra.) yemin ederek:

"Sıdkı getirene ve O'nu tasdik edenlere gelince, işte onlar takvaya erenlerin tâ kendileridir."[\[3\]](#)

ayetin Hz. Ebubekir hakkında nazil olduğunu söylemiştir.

Said İbn-i Cübeyr (ra) de:

"Ey iman edenler, Allah'tan korkunuz ve sadıklarla beraber olunuz."[\[4\]](#)

ayet-i kerimesinin Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer hakkında nazil olduğunu beyan etmiş ve "*Çünkü hakiki sıddıklar bunlardır.*" buyurmuştur. Keza,

"Kim, Allah ve Peygamberine itaat ederse, onlar Allah'ın kendilerine nimetler verdiği peygamberlerle, sıddıklarla; şehitlerle, sâlihlerle (sâlih kullarla) beraberdirler."[\[5\]](#)

ayetinde sıddıklar buyrulmakla, Hz. Ebubekir Efendimize, şehitler buyrulmakla da diğer üç çâriyâr efendilerimize işaret edildiği belirtilmiştir.

"İçinizden faziletli ve servet sahibi kimseler akrabaya, yoksullara, Allah yolunda göç edenlere (mallarından) vermeyeceklerine yemin etmesinler; bağışlasınlar, feragat göstereyinler. Allah'ın sizi bağışlamasını arzulamaz mısınız? Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir."[\[6\]](#)

"İçinizde faziletli ve servet sahibi kimseler" ifadesi Hz. Ebubekir (ra.) içindir. Zira o faziletçe en üstün olduğu gibi, maddi olarak da büyük bir servete sahipti.

3. Hz. Ebubekir'in(ra.) mümtaz vasıflarından birisi de Resûl-i Ekrem Efendimizin, vahyi ilk defa O'na tebliğ etmesiyle kendisinin erkekler içerisinde ilk Müslüman olmasıdır. Bu hususta Hz. Ali (ra.) Efendimiz şöyle buyurur:

"İslâm'ı en evvel kabul eden Ebubekir'dir. Hz. Resûlullah'la kibleye karşı ilk namaz kılan O'dur."

Hız. Peygamber (sav.)'e Hira Mağarası'nda ilk vahiy olan ve **"Oku"** ile başlayan İkra Suresi'nin ilk üç ayeti nazil olunca, evine döndüve Hz. Hatice validemize; **"Beni örtün."** dedi. Kendine gelen Allah Resulü (sav.) tebliğ vazifesine kimden ve nasıl başlayacağını düşünmeye başladı ve kendi kendine: **"Benim yakın dostum olan Ebubekir (ra.) akıllı bir insandır, ben bu meseleyi onunla istişare edeyim."** dedi.

Peygamber Efendimize ilk vahiy geldiği gece Hz. Ebubekir'de (ra.) garip bir hâl olur, içini bir huzursuzluk kaplar ve bir türlü uyuyamaz. Demek ki Hz. Peygambere (sav.) gelen o ilk vahyin bir lem'ası, O'nun da (ra.) kalbinde tecelli etmiş. Hanımı: *"Senden bir hal var, nedir bu rahatsızlığın sebebi?"* diye sorunca, şöyle der: **"Bizler niçin yaratıldık? Nereden geldik? Nereye gidiyoruz? Niçin doğup, ölüyoruz? Bu kâinat ne mana ifade ediyor, diye düşündüm. Rahatsızlığım bundan dolaydır."** Hanımı: *"İyi de bunları şimdiye kadar niye düşünmedin?"* der.

Hız. Ebubekir (ra.) kendi kendine şöyle der: **"Ben bu meseleleri yarın Muhammed'e sorayım. O sürekli Hira Dağı'na gidiyor, elbet o bana bir çıkış yolu gösterir. Bu suallerime mutlaka cevap verir."**

Peygamber Efendimizle, Hz. Ebubekir gençlik yıllarından beri birbirleriyle dost idiler.

Peygamber Efendimiz (sav.) ertesi günü evinden çıkar, Kâbe'yi yedi defa tavaf eder ve Hz. Ebubekir Efendimizle görüşmek üzere, onun evine doğru yürümeye başlar. Hz. Ebubekir (ra.) de aynı anda Hz. Peygamberle (sav.) görüşmek üzere evinden çıkar, O'nun evine doğru giderken yolda karşılaşırlar. Hz. Ebubekir (ra.); Peygamber Efendimiz'e (sav.) nereye gittiğini sorar. Allah Resulü: **"Ya Ebubekir size geliyordum."** der. Ebubekir Efendimiz de; *"Ben de size geliyordum."* diye karşılık verir. Hz. Ebubekir, Peygamber Efendimize (sav.) gelişinin sebebini sorunca Hz. Peygamber şöyle buyururlar: **"Ya Ebubekir, Allah'tan bana vahiy geldi, nübüvvet vazifesi bana tevdi edildi. Tebliğ vazifesine nasıl ve kimden başlayayım diye seninle istişare edecektim."** Bunun üzerine Hz. Ebubekir (ra): *"Kimden başlayacaksın, benden başla Ey Allah'ın nebisi!"* der ve İslam dini ile müşerref olan ve onu kabul eden ilk Müslümanlardan olur.

4. Hz. Ebubekir (ra.) birçok sahabenin de hidayetine vesile olmuştur. İmam-ı Begavî Tefsirinde, Lokman Suresi'nin 15. ayet-i kerimesinde, **"Bana yönelenin yolunu tut."** buyurulmakla, Hz. Ebubekir'in kastedildiğini beyan ederek şöyle demiştir:

"Bunun izahı şudur ki, Hz. Ebubekir (ra.) İslâm'a girdi. Hz. Osman, Talha,

Zübeyr, Saad İbn-i Ebî Vakkas, Abdurrahman bin Avf (ra.) birlikte Hz. Ebubekir'in yanına geldiler. Dediler ki, 'Sen Muhammed'in peygamberliğine inandın ve tasdik ettin mi?' Hz. Ebubekir de, 'Amenna ve saddaknâ inandım ve tasdik ettim; O doğru sözlü bir peygamberdir. Siz de O'na iman ediniz,' diyerek onları Resûlüllah Efendimiz'in (sav.) huzuruna götürdü. Hepsini de iman ettiler."

Dikkate şayandır ki, bu zatların beşi de bilâhare cennetle müjdelenmişlerdir. Yani, Aşere-i Mübeşşere dediğimiz, cennetle müjdelenen on sahabeden beşi Hz. Ebubekir Efendimiz'in vasıtasıyla İslâm dini ile şereflenmişlerdir. Hz. Ebubekir de Aşere-i Mübeşşere'dendir[7]

5. Hz. Ebubekir'in (ra.) en büyük meziyetlerinden birisi de servetiyle İslâm'a en fazla hizmet eden kişi olmasıdır. Ayrıca müşrikler tarafından çeşitli cefalara ve dayanılmaz işkencelere maruz kalan köleleri satın alıp azat etmesidir. Hz. Bilal (ra.) bunlardan biridir. İmam-i Begavî, Mesabih adlı kitapta Resûl-i Ekrem'den (sav.) şu hadis-i şerifi nakleder:

"Bize her nimet verene, iyilik edene mükâfatını verdik. Ancak Ebubekir'in iyiliğinin ikramının karşılığını veremedik. O'na Cenâb-ı Hak Hazretleri kıyamette ikramda bulunacak, mükâfatını verecektir. Bana Ebubekir'in malının verdiği faide gibi, hiç kimsenin malının faidesi olmadı. Eğer dost edinseydim Ebubekir'i dost edinirdim. Fakat ben Allah'ın dostuyum. Ebubekir benim kardeşimdir."

Maddi ve manevi bütün varlığını hatta hayatını Allah yolunda ve İslam uğrunda feda eden, kendi nefesine hiçbir şey bırakmayan, eşsiz sadakat ve feragat timsali olan Hz. Ebubekir (ra.) bir gün sırtında eski bir hırka ve eski bir elbise ile Hz. Peygamber'in yanında oturuyordu. Cenab-ı Hak Cebrail'i (as.) göndererek Peygamber Efendimizin (sav.) O'na şöyle sormasını ister. **"Ya Muhammed Ebubekir'e sor ki benden razı mıdır?"** Peygamber Efendimiz bunu sorunca Hz. Ebubekir (ra.) şöyle der: *"Aman Ya Resulellah! Ben de kim oluyorum ki Allah'tan razı olmayayım. Sayende Allah'a iman ettik, İslam dini ile müşerref olduk, ana babamız da iman ettiler. Bunlardan daha büyük bir nimet mi olur?"*

6. Hz. Ebubekir'in (ra.) mazhar olduğu en büyük bir lütuf da kendisinin hicrette Resûl-i Zışan Efendimize arkadaş olmasıdır. Bu arkadaşlık izn-i İlâhî ile gerçekleşmiştir. Ashab-ı kiramdan rivayet edildiğine göre, Hz. Ebubekir (ra.) Medine'ye hicret için hazırlandığı bir zamanda, Resûlüllah Efendimiz (sav.) kendisine: **"Ya Ebubekir, biraz sabret, belki benim hicretim için de bir izn-i**

İlâhî ola," buyurmuştu. Az zaman sonra Resûlullah Efendimiz, İlâhî iznin geldiğini haber verdi ve böylece birlikte hicret ettiler.Hz. Ebubekir (ra.); Allah Resulü'nün (sav.) en yakın ve en sadık dostu, en sevgili yar-ı vefadarı, gar-ı yar-ı olan eşsiz bir insandır.

O gün için Resûl-i Ekrem Efendimizin (sav.) hizmetinde nice güzide sahabeler ve çok yakın akrabaları bulunduğu halde, Hazret-i Sıddık'ı tercih etmesi ve İlâhî iznin de bu yolda olması, O'nun ne derece makbul ve ne derece sadık bir zat olduğunu aşikâre göstermektedir.

Hicret sırasında, mağarada bir gece birlikte kalmaları ve o süre içinde nice feyizlere, nurlara kavuşması ve o tehlikeli zamanda Resûl-i Ekrem Efendimizin (sav.), Hz. Ebubeki'in (ra.) kucağında uyuması, huzur bulması da, meselenin diğer mühim bir yönüdür.

Müşrikler mağaranın kapısına doğru yaklaştıklarında Hz. Ebubekir (ra.) çok telâşa kapılmış ve endişesini Peygamber Efendimize (sav.) şöyle ifade etmişti: "*Yâ Resûlâllah, ben öldürülsem nihayet bir insanım, ama buna sen musab olursan Allah'ın dini gitti demektir.*" O'nun sırf İslâm'ın istikbâli için gösterdiği bu candan teessür, ayette zikredilmiş ve Hz. Ebubekir bu ayette "**İkinin ikincisi**" diye tavsif edilerek, Peygamber Efendimizin (sav.) kendisini teselli etmesi de şöyle beyan buyurulmuştur:

"Peygamber o vakit arkadaşına, 'Mahzun olma, Allah bizimle beraberdir' diyordu. Allah O'nun (arkadaşının) üzerine (kalbine) sekinetini (kuvve-i maneviyesini) indirmiş, O'nu (Habibini) görmediğin ordularla te'yid etmiş, kâfirlerin kelimesini (küfürlerini) alçaltmıştı."[\[8\]](#)

Bu ayette Cenab-ı Hak, hıfz ve himayesinin, lütuf ve inayetinin, Hz. Ebubekir'le beraber olduğunu açıkça beyan buyurmuştur.

Bir zât ki, Allah u Teâlâ onunla beraber olursa, artık onun için bundan daha büyük bir mertebe, bir devlet, bir şeref, bir makam nasıl tahayyül olunabilir? Evet, bu ne büyük bir izzettir. Resûl-i Kibriya Efendimizle (sav.) Hazret-i Sıddık (ra.) ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kaldıkları bir zamanda, Cenab-ı Hak onlarla beraber olduğunu haber veriyor ve onları muhafaza buyuruyor.

Bu büyük şerefi Hz. Ömer (ra.) şöyle dile getirmişti: "**Hız. Ebubekir'in bir gecelik veya bir saatlik ameline karşılık bütün ömrüm boyunca yaptığım ibadetimi değiştirdim.**" Kendisine: "*Ey müminlerin emiri, Hz. Ebubekir'in bir gecelik ameli ne idi?*" diye sorulduğunda, buyurdular ki:

"Resûl-i Ekrem'le Mekke'den Medine'ye birlikte hicret ettiler. Mağarada üç gün kaldılar. Hicrette, Hz. Muhammed Mustafa'ya (sav.) arkadaş olmak ve O'na hizmet etmek için emrolundu. Kendisinin Allah nazarında üstün derecesi olmasaydı, bütün ashab arasında bu mühim vazifeye seçilmezdi. Bundan daha büyük devlet kimseye müyesser olmadı. Bu devlet ne O'ndan evvel ne de O'ndan sonra kimseye verilmemiştir."

"Hz. Ebubekir'in bir saatlik ameline gelince, Peygamber Efendimiz (sav.) ahirete teşrif buyurdıklarında insanların birçoğu dinlerinden dönmüşlerdi. Ben Hz. Ebubekir'e varıp, *'Bu mürtetlere birkaç gün mühlet versek nasıl olur?'* demiştim. O, *'Ey Ömer, bu din kuvvetlenip tamamlanmıştır.'* dedi, **'Bugün ben sizin dininizi kemâle erdirdim, üzerinizdeki nimetlerimi tamamladım.'** [9] ayetini okudu, sonra atına bindi, mürtetlerin üzerine kahramanca yürüdü, o irtica ve irtidat hareketini dehşetli bir mağlûbiyete uğrattı."

Bu hadise şöyle vuku bulmuştu: Peygamber Efendimiz (sav.) hayatta iken müşrikler İslamiyet'in inkişafını engellemek için her türlü teşebbüslerde bulunmuşlar, fakat Müslümanların çelikten iradeleri ve metin imanları karşısında mağlup düşerek inkıza uğramışlardı. Artık Hz. Peygambere (sav.) karşı yapacak bir şeyleri kalmadığı için, kendi köşelerine çekilerek fırsat kollamaya başlamışlardı. Resûlullah Efendimiz (sav.) hayatta iken bekledikleri fırsatı bir türlü bulamayan bu İslâm düşmanları ve münafıklar, O'nun (sav.) ahrete irtihali üzerine dehşetli bir plan ile yeniden ortaya çıktılar. *"Biz namazımızı kılar, orucumuzu tutarız, fakat zekâtımızı vermeyiz."* dediler ve Halifeyi tanımayacaklarını açıkça ilan ederek, *"Resûl-i Ekrem, peygamberlik salahiyetiyle topladıkları zekâtları münasip yerlere veriyordu. Ebubekir bizden ne hakla ve hangi sıfatla zekât istiyor."* diye itirazda bulundular. Maddeye düşkün birtakım insanları böylece avlayacaklarını tahmin etmişlerdi. Diğer taraftan çeşitli muhit ve kabilelerde yalancı peygamberler ihdas etme yoluna gittiler. Maalesef plânları kısa zamanda tesirini gösterdi. Bu fitne bir veba salgını gibi birçok muhitleri kuşattı, İslam binası çökme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı.

İşte bu dehşetli vaziyet karşısında Sıddık-ı Ekber eğilmeyen bir irade, kırılmayan bir azim ve sarsılmayan bir celâdet ve eşsiz bir cesaretle ortaya atıldı. Hatta Hz. Ömer'in; *"Mürtetlere birkaç gün mühlet verelim"* talebini de şiddetle reddederek derhal atına bindi ve dinden rücu eden mürtecilerin ve mürtetlerin üzerine kahramancasına yürüdü. Bu hâli gören bütün sahabeler, yeniden cesarete geldiler ve Hz. Ebubekir'in (ra.) peşinden giderek mürtetlerin üzerine yürüdüler ve onları hezimete uğratarak İslâm birliğini yeniden tesis ve tahkime muvaffak oldular.

7. Resûlullah Efendimizin (sav.) rahatsızlığı sırasında Hz. Ebubekir (ra.) on yedi vakit imamet etmişti. Bir defasında Resulullah Efendimiz (sav.) de kendisine uymuşlar ve böylece, kendisinden sonra kime uyacaklarını ashâb-ı kirama işaret bu-

yurmuşlardı. Bununla beraber mesele sadece işaret plânında kalmış değildir. Mesâbîh-i Şerîfde zikredildiğine göre, Hz. Âişe'den şöyle bir rivayet vardır:

"Resûlullah hastalandığında bana, 'Ey Âişe, bana baban Ebubekir'i çağır. Bir vasiyet yazdırayım. Zira benden sonra birisinin çıkıp, ben hilâfete daha lâyıyıkım diyeceğinden endişe ediyorum. Hâlbuki Cenâb-ı Hak ve müminler, Ebubekir'den başkasının halife olmasından çekinir, arzu etmezler.'" buyurdu.

Resûlullah Efendimiz (sav.) bir başka hadis-i şeriflerinde şöyle buyururlar (sav.):

"Benden sonra, Ebubekir'e, Ömer'e tâbi olunuz, onlar benim yanımda, vücutta baş gibidirler."

buyurmuşlardır. Başka bir hadislerinde de:

"Size benim sünnetime ve benden sonra raşit halifelerin sünnetine sarılmanızı tesviye ederim."[\[10\]](#)

"Benden sonra gelecek iki kişiye yani Ebu Bekir ve Ömer'e uyunuz."[\[11\]](#) buyurmuşlardır.

Hz. Ebubekir Efendimiz'in en önemli vasıflarından biri de hâdiseler karşısında metanetini kaybetmemesidir. Bütün hayatı boyunca olduğu gibi, Peygamber Efendimizin (sav.) vefatı esnasında O'nun göstermiş olduğu metaneti bunun kati bir şahididir.

Peygamber Efendimizin (sav.) hastalığının şiddetlendiği son anlarında Hz. Cebrail ile Azrail aleyhisselam birlikte Bab-ı Saadet'e geldiler. Cibril-i Emin içeri girdi, Azrail ise kapıda bekledi ve; *"İçeri girmek için ruhsat var mıdır?"* diye sordu. Taraf-ı Nebevi'den ruhsat verilmesiyle Hz. Azrail de içeri girdi, selam verdi ve Allah'ın emrini tebliğ etti. Hz. Peygamber (sav.) Cibril-i Emin'in yüzüne baktı. Cibril; **"Ya Resûlallah! Mele-i âlânın sakinleri sana muntazırdılar."** dedi. Fahr-i Âlem (sav.): **"Ya Azrail! Gel memur olduğun vazifeni yerine getir."** diye buyurdular. Hz. Azrail, Kâinatın Fahr-i Ebedisi olan Allah Resûlünün ruhunu kabzetti.

Evet, insan ne kadar yaşarsa yaşasın, fani olduğundan mutlaka ölümü tadacaktır, Baki olan ancak Cenab-ı Hakk'tır. Resûl-i Ekrem Efendimizin (sav.) âlem-i ahirete göçtüğü, ruhunun âlâ-yı illiyyine uçup gittiği haberi, Mescid-i Şerif'te toplanan

sahabe efendilerimizi büyük bir telaşa, hayrete ve azim bir ıstıraba düşürdü, hüzün ve kedere gark eyledi. O hüzün ve keder vücutlarına zehirli bir ok gibi saplandı, feryad-ı figanları arşa yükseldi, gözyaşları sel olup aktı, ateş-i hasret herkesin ciğerini dağladı. Hz. Ali cansız bir ceset gibi olduğu yerde donup kaldı. Hz. Osman'ın âdeta dili tutuldu. Hz. Ömer kendini kaybetti, hemen kılıcına sarıldı ve; **“Her kim Hz. Peygamber vefat etti derse, onun boynunu vururum.”** dedi.

Hz. Ebubekir Efendimiz (ra.) kendini kaybetmedi, şaşırmadı ve metanetini hiç kaybetmedi. Büyük bir metanetle hücre-yi saadete girdi, Fahr-i Âlem Efendimizin yüzünü açtı ve ruhunun cennet-i âlâya uçtuğunu anladı. Cesed-i şerifinin latif ve nur gibi parladığını müşahede etti. **“Ya Resûlallah! Vefatın dahi hayatın gibi güzel.”** diyerek ağladı. Tekrar Mescid-i Şerife geldi ve sahabe efendilerimizi teselli etmek için şöyle buyurdu:

“Ey nas! Her kim Muhammed’e tapıyorsa, bilsin ki, Muhammed vefat etti. Her kim Allah’a tapıyorsa bilmelidir ki, Allah bakidir.”

Sonra şu ayetleri okudu:

“Muhammed, ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim (böyle) geri dönerse, Allah'a hiçbir şekilde zarar veremez. Allah şükredenleri mükâfatlandıracaktır.”

“Allah'ın izni olmadıkça hiçbir kimseye ölmek yoktur. (Ölüm) belirli bir süreye göre yazılmıştır. Kim dünya menfaatini dilerse, kendisine ondan veririz. Kim de ahiret sevabını isterse ona da ondan veririz. Biz şükredenleri mükâfatlandıracağız.”[\[12\]](#)

Sahabe efendilerimiz öyle derin deryalara dalmış, gam ve kedere gark olmuşlardı ki, sanki okunan bu ayetleri hiç işitmemişlerdi. Hz. Ebubekir yukarıdaki ayetleri okuyunca, Hz. Ömer'in aklı başına geldi, Hz. Peygamber'in (sav.) vefat ettiğine inandı, dizlerinin bağı çözüldü ve yere yığıldı. Hz. Ebubekir bu kez;

“(Ya Muhamed) sen elbette öleceksin, onlar da elbette öleceklerdir.” [\[13\]](#) ayetini okudu.

Hz. Peygamberin vefatı ile dehşete kapılıp hayrette kalan sahabe efendilerimiz de

Hız. Ebubekir'in (ra.) hitabı üzerine uyanıp, yavaş yavaş kendilerine geldiler.

Hız. Ebubekir'in (ra.) Halife Seçilmesi

Hız. Peygamber (sav.) ahrete teşrif edince bütün sahabeler hüznü ve kedere gark olmuşlardı. Hız. Ömer de ziyadesiyle üzüntülü idi. O Ubeyde bin Cerrah'ın yanına gitti ve **"Elini uzat da sana biat edeyim. Zira Resulullah Efendimiz'in buyurduğu gibi sen bu ümmetin emisisin."** dedi. Ebu Ubeyde ise; *"Ya Ömer! Sen İslam dinine girdiğinden bu yana senin fikirlerinde herhangi bir hata görmedim, senin zayıf bir yönüne şahit olmadım. İçimizde Sıddık ve mağarada ikinin ikincisi var iken bana nasıl biat ediyorsun?"* diyerek onu ikaz etti. Zaten sahabe efendilerimizin ekserisi Halifelğe Hız. Ebubekir Efendimizin daha elyak olduğu fikrinde idiler. Daha sonra Muğire İbni Şeybe Hız. Ömer'e gelerek; **"Ensar'dan bazı sahabelerin Halife seçmek için Sakif'te toplandıklarını, eğer yanlış bir karar verirlerse ihtilafların ve muharebelerin başlayacağını."** söyledi. Hız. Ömer, hemen Hız. Ebubekir Efendimiz'e gitti ve birlikte oraya gittiler. Ensar'ın Said İbni Ubadeye biat etmek üzere olduklarını gördüler. Hız. Ebubekir onların faziletlerini beyan ettikten sonra, Kureyşten başkasından seçilecek bir Halife'yi Arap Kabilelerinin kabul etmeyeceklerini güzel bir şekilde izah edip onları ikna etti. Hız. Ömer de onu teyit etti. Bu kez, Ensar; *"Sizden bir, bizden de bir kişi seçilsin."* diye teklif ettiler. Hız. Ömer; **"Bir kına iki kılıç sığmaz."** diyerek teklifi reddetti. Ebu Ubeyde de onu teyiden müteessir sözler söyledi. Bunun üzerine Ensar ile Muhacir kalkıp Hız. Ebubekir'e biat ettiler. Said İbni Ubeyde reyinde ısrar etti ise de yalnız kaldığı için tesir edemedi. Böylece Hız. Ebubekir vakar ve heybetle Hilafet makamına oturmuş oldu.

İslam'ın ilk halifesi olan Ebubekir-i Sıddık Efendimiz Mescid-i Şerif'te irad ettiği ilk hutbesinde Cenab-ı Hakk'a hamd u sena ettikten sonra şöyle buyurdular:

"Ey insanlar! Ben sizin üzerinize Halife ve emir oldum. Eğer Allah ve Resulünün izinden gider ve size iyilik yaparsam bana itaat edin. Şayet İslam dinine muhalif hareketlerde bulunup fena işler yaparsam, beni irşat ve ikaz edip doğru yolu gösterin. Ben Allah ve Resulüne itaat edersem siz de bana itaat edin. Eğer ben Allah ve Resulüne itaat etmezsem siz de bana itaat etmeyiniz."

"Ey nas! Doğruluk emanettir, yalancılık ise hıyanettir. Malumunuz ola ki, indimde en kuvvetliniz en zayıfınızdır. Zayıfların hakkını, haksızlık yapanlardan almak en büyük vazifelerimden biridir."

Hız. Ebubekir (ra.), Halife seçilirken, Hız. Ali Sakif'e gitmemiş, evinde inzivaya çekilmiş, Hız. Peygamberin iftirak ateşiyle yanıp kavrulmakta idi. Hız. Ebuzer, Hız. Zübeyir, Selman-ı Farisi, Ebu Süfyan gibi sahabenin önde gelenlerinden bazı

kimseler de müşavereye çağrılmadıkları için gücenmiş ve Hz. Ali'ye biat etmek için onun evine gitmişlerdi. Fakat Hz. Ali, fitneye meydan vermemek için onların tekliflerini kabul etmedi. Hatta Zübeyir İbni Avam: **“Hz. Ali'ye biat edilmedikçe kılıcımı kınına sokmam.”** dedi. Bunu duyan Hz. Ömer de: **“Onun kılıcını elinden alıp taşa çalın.”** diye cevap verdi.

Hız. Ebubekir (ra.) Halifeliğe seçildikten sonra, kulağına bazı dedikodular geldi, o biraz daha sabretti. Fakat bu durumun bir fitneye sebep olmaması, safdillerin, uysal kimselerin de bu dedikodulara kapılmaması ve bunların önüne geçilmesi için Hz. Ömer'le mahremce istişare etti ve daha sonra da sahabenin en önde gelenlerinden biri olan Ebu Ubeyde İbni Cerrah'ı çağırdı. Ebu Ubeyde gelince Hz. Ebubekir ona şöyle dedi:

“Ya Eba Ubeyde! Senin siman sevimlidir, yüzünde de hayır tecelli eder. Resulullah indinde gıpta olunacak bir mertebede idin. Zira Resulullah Efendimiz (sav.) bir cemaatte senin hakkında şöyle demişti: **'Ebu Ubeyde bu ümmetin emindir.'** Cenab-ı Hak seninle birçok defa İslam'ı aziz ve belaları def etmiştir. Sen daima dine melce, müminlere ruh ve ihvanlara muin oldun. Ya Ubeyde! Seni mühim bir iş için istedim ki, eğer bu durum böyle bırakılırsa sonu korkunç olur. Bunun için onun ıslahı vaciptir.”

“Ey Cerrah Oğlu! Bu yara senin rıfkın ve mülayemetin ile bu yılanın zehri senin afsunun ile def olmazsa, yeis gelir ve elemi şiddet bulur. Sonra daha acı ve güç ilaçlara muhtaç oluruz. Bu işin senin elinle hıtam ve intizam bulmasını Allah'tan dilerim. Ya Ebu Ubeyde! Şimdi Allah ve Resulü için ve bu cemaatin selameti için, her türlü cehd ve gayrette kusur etmeyecek ve bu işe teenni ve nezaketle davranacaksın. Allah senin hafız ve muinindir.”

“Ya Ubeyde! Ali'ye git, mütevaziyane tahammül et ve hatırında tut ki, o Ebutalip'in sülalesindedir ve kısa bir zaman önce ahrete irtihal eden Hz. Resulullahın indinde mertebesi pek âlidir. Ona de ki; denizler tehlikeli, karalar korkunç, hava buz renkli, gece karanlık, gök bulutsuz, yerler çatlak, otu ve ormanı yok, çıkmak zor, inmek müteessirdir. Hak, rahim ve şefkati galip, batıl ise şiddet-i muciptir. İcma-i ümmet ile Hilafetin hükmü zahirdir. Ümmet-i Muhammed dalalet üzerine içtima etmez. Cemaatten ayrılmakta hata vardır. Ondan başka tarik-ı selamet yoktur. Şeytan, millet-i İslam arasına tefrika ve adavet bırakmaya çalışıyor. Fısk ve fücur yolunda vesvese verip insanları aldatıyor. Devr-i Âdem'den beri hâl böyledir, kimse ondan hariç olamaz. Hak üzere dişimizi sıkıp durmak, dünyadan sarf-ı nazar kalıp Allah ve din düşmanı olan Şeytan'ın tepesine şiddetle ve ciddi vurmak, yalnız ve yalnız Allah'ın rızasını tahsile rapt-ı kalp eylemekle hakkı bulmaktır. Şimdi fayda verecek bir söz ve nasihat lazımdır. Zira sükût zarar verir. Ali'ye de ki fikrinde kurduğun nedir ki, ona kalben meylediyorsun da lisanen söylemiyorsun. Benim gibi birine pusudan gelinir mi? Yoksa senin gibi bir zata meydan, dar ve kapanık, gözüne perdeli mi görünür? Ortada bu karışık sözler ve üst perdeden sesler nedir? Allah ve Resulünün davetine icabetimiz

ve hasbetenillah hicret-i Resulüllaha nusret yolunda, vatanlarımızdan, evlat, enval ve yaranlarımızdan ayrıldığıımızı sen pek âlâ biliyorsun. Bizim öyle fedakârlıklar ettiğimiz vakitler daha sen çocuktun. Sonra sinn-i kemale erdin ve menzil-i maksuda eriştin. Şimdi kadrin meçhul ve faziletin inkâr edilmiyor."

"İslam'ın ilk zuhurunda Peygamber Efendimizle birlikte dağları yerinden kaldıracak, insanın saçını ağartacak korkunç haller içine düştük. Hadiselerin derin yerlerine dalarak, dalgalarına binerek acı ve tatlı sularını içerek, kapalı kapıları açıp temelini inerek, kavilerin iplerini büker idik. O zaman gözler hasetle dolu, burunlar kibirle memlu, göğüsler gayz ile kabarıktı. Boyunlar fahr ile uzanır, bıçaklar mekr ile bilenir, yeryüzü korkudan deprenirdi. Akşamdan sabaha, sabahtan akşama çıkacağıımızdan umutlu değildik. Ölümü göze almadıkça kimseyi müdafaa edemezdik. Nice gusseler yutmadıkça eğriyi doğrultmak mümkün olmazdı. Bu davada Efendimiz (sav.) uğrunda; anave babamızı, amca ve dayılarımızı, mallarımızı ve canlarımızı feda etmekten geri kalmazdık."

"Evet, tatlı söz ile tatlı canımızı ve sevdiklerimizi feda etmekte tereddüt etmez, bilakis iftihar ederdik. Zira muhabbetullah ve muhabbet-i resulullah için değil bir canımızı, bin canımız daolsaydıfeda etmekten çekinmezve bunu imanımızın bir gereği bilirdik."

"Daha nice hafi vardır ki sen onları bilmiyordun. Nasıl gafil olursun ki, fikrin parlak, lisanın fesih, etvarın memduh, güzel hamidene söylenecek çok söz var. Cenab-ı Hak seni mertebe-i kemale eriştirdi, hayırlara mazhar ve memba etti, muradına erdirdi. Senin işittiğini ben bizzat yaşadım. Müntezir ol, kollarını sığa ve sana gelen kimselere yan çizerek yüzünü buruşturma. Bu iş henüz taze meyve gibidir, çabuk çürümeye yüz tutmasın. Zihinlerde keder var. Sen bu milletin ekmeğine katık gibisin, ısrar edip de kurtlanma. Sen bu ümmetin keskin kılıcısın, eğilip de kesmez olma. Bu ümmetin tatlı suyusun, acıyıp da bozulma."

"Vallahi ben bu işi (hilafeti) Resulullah'tan(sav.) sordum da şöyle cevap verdiler: **'Ya Ebabekir, bu iş ona talip olmayanındır. Ona talip olup da, onu müdafaa edenin değildir. Ona küçüklük (tevazu) gösterenindir. Tekebbür edenin değildir. Bu iş onundur ki, o, senindir denilir. O, benimdir diyenin değildir.'**"

"Allah bilir ki, Resulullah damatlık hususunda benimle istişare edip Kureys delikanlılarından bazılarını yâd etmişti. Ben; *'Ya Resulallah! Ali hakkında ne buyurursunuz?'* dedim. O da; **'Onu yaşının küçüklüğünden dolayı kızım Fatma'ya münasip göremiyorum.'** dediler. Ben de; *'Ya Resulallah! Elinin altında mestur ve nazar-ı himayen ile menzur oldukça ikisine de bereket şamil ve nimetler mebzul olur.'* diyerek senin damatlığını terviç ve terğip eyledim. Benim bunda bir garazım yoktu. Senin yerine başkalarının kokusu

gelirken, ben o zaman senin hakkında diyeceğimi dedim. Benim o muamelem, senin şimdi benim hakkımdaki muameleden daha hayırlı idi. İtimat et ki, (Halifelik hususunda) Resulullah sana ne işaret etti ise, senden başkasına da öyle ima etmiştir. Senin hakkında bir şey söylemişse, başkasının hakkında da sükût etmemiştir. Eğer zihninde bir şek ve tereddüt varsa, gel sahabenin hükmüne razı ol. Resulullah Efendimiz bu cemaatten hoşnut, haklarında şefik, sürurlarıyla mesrur ve kederleriyle mükedder olduğu hâlde, dar-ı ukbaya irtihal buyurdular. Bilmez misin ki, Resul-i Ekrem, ashop, nedipler, akraba ve esdikasından her birini bir fazilet ile mümtaz, bir meziyet ile mütemmiz, bir halat ile müteferrik bıraktı. Eğer her taraftaki ümmet başına toplansa hüs-ü idarelerinden aciz kalmaz, bu babda vezir ve muine muhtaç olmazdı. Resulullah bu ümmeti başiboş, perişan, batıla meftun, haktan gafil ve sahipsiz bırakmadı. Biiznilah şirkin damarını kesti, livechillah nifakın yüzünü yardı, Allah için fitnenin burnunu kesti, şeytanın yüzüne tükürdü, onun belini kırdı ve evamir-i ilahiyeyi ilan etti. İşte Ensar ile Muhacir senin yanında ve seninle bir yerde beraberdir. Eğer onlar benim sana biat etmemi isterlerse, ben elimi senin elinin üzerine koyar ve sana biat ederim. Eğer başka bir suret olursa, sen de sahabelerin girdiği yola gir, onların biat ettiklerine biat et, onların muini ol, muğlak işlerini terk et, yollarını şaşırma, ayıplarını men et. Çünkü Allah iyilik üzerine yardımlaşmayı emretmiştir. Hak üzerine yardımlaşmaya hazır olup, şu dünyayı dirliğine erdirelim, salim gönüllerle Allah'a kavuşalım. Bundan sonra pek zayıftır, onlara acı ve haklarında mülayim ol ve kendine zahmet verme, fitne kapısını kapalı bırak. Ne kıl-u kal var, ne de işin arkasını kovalayan var. Allah dediğimize şahittir, bulunduğumuz hâl O'na nazırdır."

Hız. Ebubekir (ra.) sözlerini tamamladı ve Ebu Ubeyde İbni Cerrah'ı uğurlarken, Hız. Ömer (ra.) de ona şöyle dedi:

"Hız. Ebubekir hilafet için nazlandı, hilafet ona meftun oldu. O, hilafetten çekildi, hilafet ona sarıldı. Bu, Allah'ın bir inayeti ve lütfu idi. O büyük bir nimetti, şükrünü Allah u Teâlâ ona vacip kıldı. O da onu, bi hakkın yerine getirdi ve Allah'ın bu nimetine layıkıyla mazhar oldu. Bu talih kuşu Resulullah'ın saadetli günlerinde de daima onun başında dolanmaktaydı. Lakin O, bunlara iltifat etmez ve vaktini gözetmezdi. O Resul-i Ekrem'in süveyda-yı kalbi ve mahrem-i esrarı, eza ve cefa zamanında, sıkıntılı anlarında ve zor zamanlarında ise kader arkadaşıydı. Hız. Ali garabetçe Peygamber'e daha yakın. Hız. Ebubekir ise mertebece ona yakındır. Garabet et ile kandır, mertebe ise ruh ile nefistir."

Ebu Ubeyde Hz. Ali'nin evine gelip Hz. Ebubekir Efendimiz'in söylediklerini ona ilettiler ve tekrar Hz. Ebubekir Efendimize geldi ve; **“Hz. Ali'nin yarın onun yanına geleceğini”** söyledi. Ertesi günü Hz. Ali Efendimiz geldi, vakarla Hz. Ebubekir'in (ra.) yanına oturdu, ona biat etti ve güzel sözler söyledi.

Hz. Ebubekir Efendimiz (ra.) Hz. Ali'ye hitaben şöyle dedi:

“Ya Ali! Sen bize aziz ve kerimsin. Sen Allah'tan korkar, recada bulunursun. Ne mutlu o kimseye ki Allah'ın ihsan ettiği fazilet ile iktifa eyler. Ben emarete rakip değilim. Sırran ve alenen onu istemedim, ona talip olmadım. Lakin fitne zuhur eder, havf ve haşyet gelir endişesiyle mecburen kabul ettim. Bu amarete rahatım yok. Bana bir emr-i azim verildi ki, ona takat ve kudretim yok. Allah kuvvet vere. Benim sırtıma yükletilen ağır yükü, Allah senin arkandan indirdi. Biz, senin faziletini biliriz ve sana muhtacız. Zira sen ilmin kapısısın.”

Hz. Ebubekir (ra.) sözlerini bitirince, Hz. Ali ve Hz. Zübeyir, Hz. Ebubekir Efendimizin herkesten ziyade Hilafet'e daha layık olduğunu ifade ettikten sonra, oradan ayrıldılar.

Bediüzzaman Hazretleri de bu konuda şöyle buyurur:

“Nübüvvet, velayete nisbeten derecesi o kadar yüksektir ki; nübüvvetin bir dirhem kadar cilvesi, bir batman kadar velayetin cilvesine müreccahtır. Bu nokta-i nazardan Hazret-i Sıddık-ı Ekber'in (R.A.) ve Faruk-u A'zam'ın (R.A.) veraset-i nübüvvet ve tesis-i ahkâm-ı risalet noktasında hisseleri taraf-ı İlahîden ziyade verildiğine, hilafetleri zamanlarındaki muvaffakiyetleri Ehl-i Sünnet ve Cemaatçe delil olmuş. Hazret-i Ali'nin (R.A.) kemalât-ı şahsiyesi, o veraset-i nübüvvetten gelen o ziyade hisseyi hükümden iskat edemediği için, Hazret-i Ali (R.A.) Şeyheyn-i Mükerreremeyn'in zaman-ı hilafetlerinde onlara şeyhülislâm olmuş ve onlara hürmet etmiş. Acaba Hazret-i Ali'yi (R.A.) seven ve hürmet eden ehl-i hak ve sünnet, Hazret-i Ali'nin (R.A.) sevdiği ve ciddî hürmet ettiği Şeyheyni nasıl sevmesin ve hürmet etmesin?”[\[14\]](#)

8. Hz. Ebubekir Efendimiz'in diğer bir üstün tarafı da Kâinatın Fahr-i Ebedisi olan Allah Resulüne kayınpeder olmasıdır. Hz. Ebubekir, kızı Hz. Aişe'de çok üstün bir kabiliyet gördüğünden onun Allah Resûlü ile evlenmesini ve böylece İslâm'a ve Kur'an'a hizmet etmesini arzu etmiş ve Peygamber Efendimize

Hız. Aişe validemizle evlenme teklifini kendisi yapmıştır. Peygamber Efendimiz de çok zeki ve dirayetli olan Hız. Aişe validemizle nişanlanmış, hicretten sonra da evlenmiştir. Bu evlilik Hız. Peygamber ile Hız. Ebubekir Efendimizin aralarındaki muhabbet ve dostluğu daha da artırmış ve Hız. Sıddık'ı fevkalade mesrur etmiştir.

Peygamber-i Alişana layık bir refika olan Hız. Aişe validemiz, müstesna bir fakih, mükemmel bir müfessir, en büyük bir hadisçi ve fevkalade bir fesahat ve belagat sahibi idi. Bunun içindir ki Allah Resulü (sav.): **“Dininizin yarısını Aişe’den öğreniniz.”** buyurarak onu meth ü sena etmiştir. Resûl-i Ekrem’den birçok ahkâm-ı diniyyeyi talim ederek sahabe-i güzün ve tabiine tebliğ etmiştir.

Evet, Allah Resûlü’ün (sav.) hane-yi saadetleri hanımlar için adeta bir mektep haline gelmiş idi. Risaletpenah Efendimizin aile hayatı, yeme ve içmesi gibi halleri ancak ezvac-ı tahirat vasıtasıyla bilinir ve anlaşılır. Bu bakımdan ümmehatü’l-müminin olan hanımlar İslâm’ın tesisinde o ulvi ve kudsi vazifeyi omuzlarına almış, bazıları birçok hadis rivayet etmiş, Hız. Peygamber’den almış oldukları feyiz ve kemalatı ve hanımlarla alakalı meseleleri etrafa duyurmuş ve onların irşadına vesile olmuşlardır. Zira edep ve hayâ timsali olan Hız. Peygamber (sav.), dinin kadınlarla ilgili olan mahrem kısımlarını izah edemezdi. İşte bu mühim vazifeyi diğer hanımlara O’nun mübarek eşleri, hususen Hız. Aişe validemiz talim edip anlatmışlardır.

Evet, hidayet yıldızı olan sahabe efendilerimizin elbette ki birbirlerinden üstün meziyetleri ve derece farklılıkları vardır. Onların en başında, Hız. Ebu Bekir (ra.) olmak üzere dört halife gelmektedir. Hız. Ebubekir (ra.) nebilerden sonra insanların en hayırlısıdır. Hız. Peygamber’in ifadesiyle; **“Peygamberler müstesna, güneş ondan daha üstün bir baş üzerine ışığını saçmamıştır.”** Bu bakımdan o, sonsuz merhamet ve deryalar gibi zengin anlayışıyla temeyyüz etmiş bir âli-i irfandır. Bunun içindir ki:

“Ya Rabbi vücudumu öyle büyüt ki, cehennemde hiç kimseye yer kalmasın.”

buyurarak, himmetini şefkat ve merhametini ortaya koymuştur.

Evet, Hız. Ebubekir’in (ra.) şefkati, eşsiz sahaveti, hadiseleri kavramadaki fevkalade seri intikali ve vahye muhatap olmadaki zekâveti elbette ki, Resul-i Kibriyanın sayesinde ve O’nun meyvesidir. Aynı şekilde Hız. Ömer’in şecaatindeki şiddet, adaletindeki ulviyet, acaba O’nun kendi mahareti miydi? Hayırve asla! Fahr-i Kâinat (sav.) onun ruh, kalp ve vicdanını tenvir ve teshir etmeseydi, eğer o nübüvvet mektebinde terbiye görmeseydi, ondaki bu âli hususiyetler ve üstün meziyetler olabilir miydi? Hız. Peygamber’in rahle-i tedrisinde yetişen bütün sahabeler gibi Hız.

Ömer, Hz. Ali ve Hz. Hamza gibi cengâverlerinin savaşlarda göstermiş oldukları celadet ve şecaatleri de Zat-ı Ahmediye'den (sav.) inikâs etmiştir.

Hz. Peygamber (sav.), son derece cömert, şefkatli, kerim ve merhametli idi. İkrâm etmeyi çok severdi. Mekke'ye gelen misafirleri evine götürüp ikramda bulunurdu. Kendisinden bir şey isteyenleri asla geri çevirmezdi. O'nun lisanından yok diye bir kelime işitilmemiştir. Hiçbir muhtacı reddedip meyas etmemiştir. Eğer yanlarında verilecek bir şey bulunmazsa, ya ashabından ödünç alarak verir ya da **"Şu gün gel vereyim."** derdi.

"Ben dağıtıcıyım, veren Allah'tır."

"Halik'in en sevgili kulları, en ziyade cömert olanlarıdır."

diye buyururlardı. Huneyn Savaş'ında ganimetten elde edilen develer için Safvan İbni Ümeyye: *"Ne güzel develer."* deyince, Peygamber Efendimiz: **"Öyle ise onlar senin olsun."** deyip hepsini Safvan'a bağışlamıştır. Bunun üzerine Safvan: *"Bu kadar cömertlik ancak peygamberlerde bulunur."* diyerek hemen Müslüman olmuştur.

İşte Allah Resulü'nün (sav.) en sadık dostu, yar-ı vefadarı ve gar-ı yarı olan Hz. Ebubekir de (ra.) Allah yolunda ve Habib-i Kibriya'nın uğrunda bütün servetini tasadduk etti. O'nun gibi Hz. Osman (ra.) vebütün ashab-ı kiram efendimizin cümlesi de canlarını, mallarını, evladu iyallerini hep İslâm yolunda feda ettiler.

Sahabe-i Kiram Efendilerimizin İslâm dinine yapmış oldukları fedakârane hizmetleri Cenab-ı Hakk'ın ind-i manevisinde pek makbul, kıymetleri çok âli ve mükâfatları payansızdır. Zira onlar Peygamber Efendimizin (sav.) risalet cenahına bir nevi ortak olup, bir taraftan ehl-i küfür ve dalaletle karşı mallarıyla, canlarıyla, kılıçlarıyla cihat ederken, diğer taraftan da İslâm dininin elmas gibi hakikatlerini büyük bir heyecan ve eşsiz bir gayretle dünyanın her tarafına yayıp, intişarına vesile oldular. Harcına kanlarını kattıkları İslâm binasına kemiklerini de temel taşı yapmışlardır.

Sahabe-i Kiram Efendilerimiz ila-yikelimetullahı, iman ve Kur'an hakikatlerini bütün cihana hâkim kılmak için yapmış oldukları mücadele ve fedakârlıklar akılları hayrette bırakmaktadır. Cenab-ı Hakk'ın varlığını ve birliğini ve Resul-i Kibriya'nın nübüvvetini hakîm kılmak uğrunda aynı kabilenin mensupları olan kişilerden babası evladına, evladı babasına ve kardeş kardeşine karşı kılıç sallamakta idi.

Aman Yarabbi! Bu nasıl bir iman, ne azim bir fedakârlık ve ne büyük bir âlicenaplık. Elbette ki Hz. Peygamber'in (sav.) rahle-i tedrisinde yetişen, bizzat o güneşten feyiz alan, daima O'nun huzurunda bulunan o hidayet yıldızları, her cihetten en üstündürler.

Evet, enbiyalardan sonra, derece bakımından insanların en faziletliileri sahabelerdir. Fazilet noktasında onlara yetişilmez. Çünkü sahabeler bütün kalpleriyle *"Rabbimizin*

bizden istediği nedir?" diye merak ederek, Allah'ın rızasına mazhar olmak için azamî gayret göstermişlerdir. Bunun içindir ki, Cenab-ı Hakk'ın yanında kadir ve kıymetleri yüksek olan, başta dört halife olmak üzere, sahabe-i kiram efendilerimize muhabbet etmek imanın gereğidir.

Peygamber Efendimiz (sav.) sahabeleri hakkında şöyle buyurmuştur:

“Her kim sahabelerimi mesrur ederse, beni mesrur etmiş olur. Her kim beni mesrur ederse, Allah'ı mesrur etmiş olur. Allah-ü Teâla da kendisini mesrur eden kulunu mesrur eder ve cennetine koymasının onun üzerine hak olur.”

“Allah beni, bütün enbiyadan üstün, sahabelerimide peygamberlerden sonra bütün insanlardan üstün kıldı.”

Bu hadisten de anlaşılacağı gibi, sahabe-i kiram efendilerimizin Cenab-ı Hakk'ın Teâlâ'nın ve Peygamber Efendimizin (sav.) yanında kıymetleri çok âlidir. Çünkü onlar Peygamber Efendimizin (sav.) risalet cenahına bir nevi ortak olup, bu din-i mübîni dünyanın her tarafına yaymaya gayret göstermişlerdir.

“Fazilet-i a'mal ve sevab-ı ef'al ve fazilet-i uhreviye cihetinde sahabelere yetişilmez. Çünkü nasıl bir asker bazı şerait dâhilinde, mühim ve mahuf bir mevkide, bir saat nöbette, bir sene ibadet kadar bir fazilet kazanabilir ve bir dakikada bir kurşunu yemekle, en ekall kırk günde ancak kazanılacak velayet derecesi gibi bir makama çıkıyor. Öyle de sahabelerin tesis-i İslâmiyette ve neşr-i ahkâm-ı Kur'aniyede hizmetleri ve İslâmiyet için bütün dünyaya ilân-ı harb etmeleri o kadar yüksektir ki, bir dakikasına başkaları bir senede yetişemez. Hattâ denilebilir ki; bütün dakikaları, -o hizmet-i kudsiyede- o şehid olan neferin dakikası gibidir. Bütün saatleri, müdhiş bir makamda bir saat nöbet tutan fedakâr bir neferin nöbeti gibidir ki; amel az, ücreti çok, kıymeti yüksektir. Evet sahabeler madem İslâmiyet'in tesisinde ve envâr-ı Kur'aniyenin neşrinde, saff-ı evvel teşkil ediyorlar. Essebeb-ü kel fail sırrınca, bütün ümmetin hasenatından onlara hisse çıkar. Ümmetin Allahümme sallî alâ seyyidinâ muhammedin ve alââlihi ve ashâbihi demesiyle; sahabelerin, bütün ümmetin hasenatından hissedarlıklarını gösteriyor.”[\[15\]](#)

Sahabelerin en büyük özelliklerinden birisi de isârhasletletidir. İsâr, kendi ihtiyacı

olduğu halde başkalarını kendine tercih ederek ikramda bulunmaktır. Bu ise, Resul-ü Ekrem (asm.) ve ashabının takip ettiği bir yoldur, cömertliğin en üstün derecesi ve en zirve noktasıdır. Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade buyurmuştur:

"Bunlardan önce Medine'yi yurt edinip imana sarılanlar ise, kendi beldelerine hicret edenlere sevgi besler, onlara verilen ganimetlerden ötürü içlerinde bir kıskanma veya istek duymazlar. Hatta kendileri ihtiyaç duysalar bile o kardeşlerine öncelik verir, onlara verilmesini tercih ederler."[\[16\]](#)

Hazret-i Huzayfe şöyle anlatıyor:

"Yermük gazvesinde amcazademi yaralılar arasında aramaya çıktım. Yanımda bir miktar da suyum vardı. Amcazademi buldum. **'Su!'** diye seslendi. Tam suyu vereceğim sırada öteden biri **'Ah su!'** diye inledi. Amcazadem ona gitmemi ve suyu ona vermemi işaret etti. Gittim baktım ki, As'ın oğlu Hişam. Tam su vereceğim sırada öteden biri **'Su!.. Su!..'** diye seslendi. Hişam da beni ona gönderdi. Ona gidinceye kadar o ölmüştü. Hişam'a döndüm, o da ölmüştü. Amcazademe geldiğimde o da vefat etmişti. Velhasıl su elimde kaldı. **Allah hepsine rahmet etsin."**

Dipnotlar:

[\[1\]](#) Nursî, B.S. Mektubat.

[\[2\]](#) Nursî, B.S. Sözlür.

[\[3\]](#) Zümer Suresi, 39/33.

[\[4\]](#) Tövbe Suresi, 9/119.

[\[5\]](#) Nisa Suresi, 4/69.

[\[6\]](#) Nur Suresi, 24/22.

[\[7\]](#) Cennetle müjdelenen bu on mümtaz sahabe şunlardır: Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Talha, Hz. Zübeyir, Hz. Sa'dİbn-İ EbİVakkas, Hz. Abdurrahman Bin Avf, Hz. Ubeyde bin Cerrah ve Hz. Said bin Zeyd (RadiyallahüAnhüm).

[\[8\]](#) Tövbe Suresi, 9/40.

[\[9\]](#) Maide Suresi, 5/3.

[\[10\]](#) Tirmizî, Kitâbu'l-İlm, ban no:16, Hadis no: 2676.

[\[11\]](#) Tirmizi, Menakıb:16,37. İbniMace, Mukaddime,11.

[\[12\]](#) Al-i İmran Suresi, 3/144-145.

[\[13\]](#) Zümer Suresi, 39/30.

[14] Nursî, *B.S Lem'alar*.

[15] *Sözler*, s, 493.

[16] *Haşir Suresi*, 59/9.